

Bibelens gave, 5. del

De katolske bispekonferencer for England & Wales og Skotland har udgivet et fælles læredokument om bibellæsning. Med bispekonferencernes tilladelse bringer catholica.dk dokumentet, fordelt på artikler, der vil blive bragt cirka med én artikel om ugen gennem fem uger. Her følger femte og sidste del.

Af bispekonferencerne i England & Wales og Skotland ¹

Femte del

At leve Guds ord

Guds ord virker stadig i jer, som tror (1 Thess 2,13)

70. Bibelens vedvarende aktualitet

I det sidste kapitel om "Den Hellige Skrift i Kirkens Liv" fastslår *Dogmatisk konstitution om Guds Åbenbaring*: "I de hellige bøger kommer Faderen, som er i himlen, kærligt sine børn i møde og taler med dem. Så stor er kraften i Guds ord, at de for Kirken er en støtte og en styrke, for Kirkens børn en troens kraft, sjælens føde og en ren og varig kilde til det åndelige liv".² I dokumentet her har vi betragtet karakteren af "Guds ord i menneskesprog". Vi har udforsket Bibelen i den overbevisning, at den stadig tilbyder kraftfulde ord i nutidens verden. Når Bibelen læses som hjertet i trosfællesskabets levende tradition, kommer den med vejledning om utallige af nutidens spørgsmål: menneskets rettigheder og ansvar, værdien af menneskelivet fra undfangelse til død, behovet for at beskyt-

---

¹ Oversat af Lillian Kristensen

² Dei Verbum, 21. **Klik her** for at se dette koncilsdokument

te den skabte verden, søgen efter blivende retfærdighed og fred for alle mennesker.³ Jesu budskab lærer os især om hvert eneste menneskes værd, om den kærlighed, som enhver skal mødes med, og om den tillid, vi skulle have til Gud, hvis "trofasthed varer til evig tid".⁴ I vore dage misforstås Bibelen indimellem og opfattes som underminerende og endog undertrykkende af menneskelig frihed og vækst. Og dog er Bibelen sandhedens vej, som fører os til sand frihed.⁵ Den anses ofte for gammeldags og uvedkommende. Og dog er den livets ord, altid relevant, altid ny, med kraft til at ændre og forny menneskers liv.⁶ Først og fremmest finder vi ikke døde bogstaver i Bibelen, men Kristus, den levende Guds evige Ord.⁷ I Bibelen er det Jesus, det inkarnerede Ord,⁸ der kommer for at møde os, for alle de hellige skrifter taler til os om Kristus.⁹

71. Et samfund under hastig forandring

Dette dokument er ikke kun skrevet for katolikker, men for alle som tiltrækkes af Bibelen. Vort samfund har hurtigt og radikalt ændret sig i løbet af de sidste få årtier. Det er blevet et multikulturelt og multi-etnisk samfund med mange former for tro og for ingen tro. Der sættes spørgsmålstegn ved kerneværdier, som har været stabile i århundreder. Mange mennesker viser ansvarlighed og storsind i deres liv, mens livets formål for andre er blevet fornøjelse og materielle goder, egoisme og magt. Kommunikationsteknologi har givet betragtelige fordele og muligheder, men det har betydet en mætning af ord og gjort det vanskeligt at skelne det sande, gode og vedvarende fra det falske, bedrageriske og flygtige. I profeten Amos' Bog tales der om en sult efter at høre Herrens ord.¹⁰ Bibelen tilbyder os en vej, der er troværdig, en vej, der både er gammel og ny. Den rummer udfordringen i det kristne kald. Den viser os, hvordan vi fremmer menigheder, hvor ethvert menneske er respekteret og elsket. Den udfordrer os til at leve på en selvhengivende frem for på en selvcentreret måde. *Dei Verbum* fremhæver gang på gang, at Gud taler til sit folk ud af kærlighed.¹¹ Denne kærlighedens Gud indbyder os i Bibelen til at danne fællesskab med enhver anden, når vi erfarer fællesskab "med Faderen og med hans søn, Jesus Kristus".¹²

72. Den nye evangelisering

Pave Johannes Paul II skriver: " det er først og fremmest arbejdet med evangelisering og katekese, som henter nyt liv fra interessen for Guds ord".¹³ Vi er kaldet til at blive "ordets tjenere" for at engagere os i den nye evangelisering, som er blevet nødvendig – især i lande som vore, hvor kontakten med de gamle kristne rødder er blevet tabt af så mange.¹⁴ Den fundamentale del af evangeliseringen er at tjene Ordet. Kirken i dag må tilbyde evangeliet på måder, som svarer til de forandrede tider, forståeligt og attraktivt for vore samtidige.¹⁵ Mest af alt er det nødvendigt at vise, at evangeli-

³ Den pavelige Bibelkommission: Fortolkning af Bibelen i Kirken, IV.A.2. **Klik her** for at se denne redegørelse

⁴ Jf. Sl 136, hvor "hans trofasthed varer til evig tid" er omkvæd i alle 26 vers

⁵ Joh 8,32: I skal lære sandheden at kende, og sandheden skal gøre jer frie.

⁶ Hebr 4,12: For Guds ord er levende og virksomt og skarpere end noget tveægget sværd; det trænger igennem, så det skiller sjæl fra ånd og marv fra ben og er dommer over hjertets tanker og meninger.

⁷ Katolske Kirkes Katekismus, 108

⁸ In-carne: i kød. "Inkarnerede" svarer således til "menneskevordne". O.a.

⁹ Katolske Kirkes Katekismus, 134

¹⁰ Am 8,11: Der skal komme dage, siger Gud Herren, da jeg sender hunger over landet, ikke hunger efter brød eller tørst efter vand, men efter at høre Herrens ord.

¹¹ *Dei Verbum*, 2, 14, 21

¹² 1 Joh 1,3: Det, som vi har set og hørt, forkynder vi også for jer, for at også I kan have fællesskab med os; og vort fællesskab er med Faderen og med hans søn, Jesus Kristus

¹³ Johannes Paul II: *Novo Millennio Ineunte*, 39. **Klik her** for at se dette apostoliske brev

¹⁴ *Novo Millennio Ineunte*, 40

¹⁵ Kongregationen for gejstligheden: *Generel Kateketisk Vejledning*, 50. **Klik her** for at se denne vejledning

ets budskab og det liv i tro, der bygges på det, ikke bare er et interessant kulturelt og historisk fænomen, men er en livsændrende gave, som viser os den sande vej midt i den moderne verdens indviklede og vanskelige problemer.

73. *Bibel og katekese*

Til dem, der har mødt evangeliet, tilbyder Kirken forskellige etaper af katekese. Katekesen har Bibelen som sin primære kilde: "Den hellige Skrift [er] udgangspunkt, grundlag og norm for den kateketiske undervisning".¹⁶ Et af formålene med al katekese er at indføre et menneske i forståelsen af Guds ord. Katekesen bør præsentere personer og hændelser, der er involveret i Guds åbenbaringsplan, og udpege deres betydning for frelsen. Katekesen vil naturligt vælge de tekster, der er af størst vigtighed i Bibelen såsom De ti Bud og Bjergprædikenen. Den vil præsentere Bibelen på en sådan måde, så den befordre et møde med Kristus "som giver nøglen til hele den bibelske åbenbaring og videregiver det Guds kald, som enhver skal svare på".¹⁷ Der er sørget for sådan kontakt med Bibelens ord på forskellige punkter i processen, når det handler om kristent katekumenat og indføring.¹⁸ Sådanne fejring af Guds ord er fundamentale i den kristne indføring og er værdifulde både for dem, der nærmer sig dåben, og for fornyelsen af hele menigheden.

74. *Bibel og liturgi*

I Kirkens liturgi drages vi ind i et levende fællesskab med Jesus Kristus, som åbenbarer Faderens kærlighed i Helligånden for os og tillader os at tage del i den hellige Treenigheds liv. I Eukaristien ophører Kirken aldrig med at tage livets brød og give det til de troede "fra det ene bord dækket med Guds ord og Kristi legeme".¹⁹ Fra de tidligste dage har forkyndende oplæsning af Bibelen været en integreret del i liturgien. Kristus er nærværende både i ordet, som forkyndes, og i sakramenterne, som vi deler. Reformen af messens læseordning, som blev igangsat af Det andet Vatikankoncil, giver en bredere vifte af bibelske tekster. Messens læseordning indeholder nu en praktiske talt fuldstændig læsning fra alle fire evangelier, så vi år efter år kommer til at værdsætte rigdommen i hver enkelt af dem. Messens læseordning rummer også tekster fra alle dele af Det gamle og Det nye Testamente. Læsninger fra Det gamle Testamente er nu blevet en fast del af Ordets Liturgi ved messen efter at være blevet relativt forsømt i mange århundrede. En sådan rigdom af bibelske læsninger giver næring til bøn og refleksion og vejledning i vort kristne liv. Vi bør være mere opmærksomme på vigtigheden af Ordets Liturgi, deltage mere opmærksomt fra begyndelsen af fejringen og høre ordet med åbent sind.²⁰ Det er i liturgien, vi møder "den fortsatte, fulde og virksomme forkyndelse af Guds ord".²¹

75. *At ære ordet*

Guds ord, der forkyndes ved messen, æres på forskellig måde. Særlig ærbødighed vises overfor bogen med evangelierne: den kan bæres i procession af diakonen, den kan omgives af røgelse, og

¹⁶ Fortolkning af Bibelen i Kirken, IV.C.3

¹⁷ Fortolkning af Bibelen i Kirken, IV.C.3

¹⁸ Ritualet for voksnes indføring i kristentroen (normalt forkortet til RCIA) indeholder forskellige etaper, herunder én, hvor den voksne katekumen får overrakt et eksemplar af Bibelen. Ritualets tekst er endnu ikke udgivet på dansk, men forventes på et tidspunkt at komme til at foreligge. **Klik her** for at se en kort præsentation af RCIA (engelsk).

¹⁹ Dei Verbum, 21

²⁰ Sakramentskongregationen: Generel indføring til Messens Læseordning, 48. **Klik her** for at se denne vejledning (engelsk).

²¹ Generel indføring til Messens Læseordning, 4

tændte lys kan bæres for at symbolisere, at Kristus, som høres i det forkyndte evangelium, i sandhed er verdens lys. Skikken med at høre evangeliet stående er meget gammel og af blivende betydning. Bøgerne, der bruges i Ordets Liturgi bør så vidt muligt være værdige tegn på det hellige ord.²² Især er det vigtigt, at stedet for forkyndelsen af ordet, ambonen, er stabil og af passende værdighed. Den står i tæt forhold til alteret og deres sammenhæng bør markeres på passende måder, som for eksempel i design og materiale.²³ For at hjælpe folk til at høre, hvad der læses, kan læsningerne forudgås og efterfølges af en passende periode med stilhed.²⁴ Vekselsangen – en "integreret del af Ordets Liturgi" – er bestemt til at gøre det lettere at svare på læsningerne med bøn.²⁵ Et sådant svar kan hjælpes på vej ved at synge salmen. Alleluja'et eller verset før evangeliet giver alle en mulighed for at byde læsningen af evangeliet, der er højdepunktet i Ordets Liturgi, velkommen.

76. Lektorens rolle

Der må udvises stor omhu ved oplæsningen af de bibelske tekster. De, der læser op, er privilegerede bærere af den gave til Guds folk, som Guds ord er. Derfor bør Bibelen aldrig oplæses på en forhaftet eller sløset måde. Tjenesten som lektor blev sat højt allerede i Roms tidligste kirke. Denne tjeneste har fået en ny vigtighed i vore dage, hvor mange flere forskellige tekster læses fra Bibelen. Vi anbefaler, at der tages initiativer i bispedømmer, pastoraleheder²⁶ og sogne til at forberede lektorerne og støtte deres tjeneste med fortsat undervisning og retrætedage. Sådanne aktiviteter sikrer en ærbødig og forståelig oplæsning af Bibelen, for "Guds folk kan modtage denne åndelige skat – Guds ord – i hele dens fylde".²⁷

77. Prædikenen

Etiopieren på vejen fra Jerusalem til Gaza sagde til Filip: "Hvordan skal jeg kunne [forstå], når der ikke er nogen, der vejleder mig?"²⁸ Prædikantens rolle – hvad enten det er en biskop, en præst eller en diakon – er at hjælpe sine brødre og søstre med at forstå og tage imod Bibelens ord. Prædikanten er kaldet til at styrke deres tro på ordet, forberede dem til en frugtbar modtagelse af sakramentet og opmuntre dem til at tage det kristne livs krav til sig.²⁹ Prædikenen kan ikke indeholde en detaljeret forklaring på alle de bibeltekster, der er læst. Det centrale indhold i teksterne skal trækkes frem for at tilskynde både den enkelte og menigheden til at give det kristne svar. Tekstens dybder skal afdekkes af prædikanten. Han må ikke nøjes med simpelthen at moralisere eller betone de forpligtelser, de troende har, eller tale om nutidige problemer uden at lade lyset fra Guds ord belyse dem. Det er prædikantens privilegium og pligt til på enhver tid at forkynde det glædelige budskab om frelse, der frit gives af Gud.³⁰ Frem for alt er prædikanten et vidne, som gør Guds kærlighed og sandhed kendt for andre. Det er den kærlighed, han selv kender fra sit eget hjerte og fra sit eget liv i bøn og tjeneste.³¹

²² Generel indføring til Messens Læseordning, 35

²³ Generel indføring til Messens Læseordning, 32

²⁴ Generel indføring til Messens Læseordning, 28

²⁵ Generel indføring til Messens Læseordning, 19

²⁶ Egtl. dekanater, der nærmest svarer til provstier; i Danmark er det mere relevant at tale om pastoraleheder

²⁷ Generel indføring til Messens Læseordning 45, Kanoniske Lov, can. 230

²⁸ ApG 8,31

²⁹ Generel indføring til Messens Læseordning, 41

³⁰ Fortolkning af Bibelen i Kirken IV.C.3

³¹ Kanonisk Lov, can. 767

78. Andre former for Ordets Liturgi

Det er ikke kun ved Eukaristien, Guds ord høres. Ved fejring af ethvert sakramente forkyndes der passende læsninger, for "Kristus selv er hele Bibelen centrum og fylde, som han er i hele liturgien".³² De bibelske læsninger nærer og udfordrer os, ganske som de forbereder os til en frugtbar modtagelse af ethvert sakramente. Ordets Liturgi fejres også ud over ved fejring af sakramenterne. Det er tilfældet, når fejring af Eukaristien ikke er mulig på grund af fraværet af en præst. Ordets Liturgi fastholder i sådanne tilfælde – med den mulige modtagelse af Den hellige Kommunion – menighedens kontakt med Kristus, Livets Ord, og bekræfter menigheden i at være en lokal menighed i Den universelle Kirke. Ordets Liturgi fejres også for at give mennesker en yderligere mulighed for at komme sammen med henblik på at modtage Kristus, Faderens Ord. Sådanne fejringer i kirke, skole, hjem eller andre steder, hvor mennesker mødes, giver os lejlighed til at blive næret og styrket af Guds ord til dagligt at leve evangeliet.

79. Tidebøn

Tidebønnen, bønnen i den kirke, der er forenet med Kristus, er blevet genopdaget af mange mennesker i nyere tid. Den er udtryk for en hel speciel vej til at uddybe kontakten med Bibelen. Med dens righoldige brug af Salmernes Bog opmuntrer tidebønnen os til at lade vor bibellæsning og –lytning munde ud i bøn. Endvidere er tidebønnens hymner og bønner fyldt med udtryk fra Bibelen og med dens symbolsprog.³³ Pave Johannes Paul II har skrevet om tidebønnen i det apostoliske brev i anledning af det nye årtusinde og kalder alle kristne til at uddybe deres bønsliv.³⁴ Gennem tidebønnen går uddannelse i bøn og dybere kærlighed til Bibelen hånd i hånd.

80. Bibellæsning for alle

Endnu en væsentlig og kærkommen udvikling i nyere tid er den stærke fremvækst af grupper af mennesker, der samles omkring Bibelen for at læse og studere, reflektere og bede. Den ældgamle praksis med *lectio divina*,³⁵ andagtsfuld læsning af Bibelen i grupper eller alene, har fået en enorm popularitet. *Dei Verbum* opmuntrer, ikke alene præster og ordensfolk, men alle troende til denne ihærdige læsning af Bibelen.³⁶ Denne opmuntring er blevet grebet i hele Kirken med stor entusiasme.³⁷ Hvor som helst mennesker har engageret sig i Bibelen med bøn, er deres tro blevet uddybet som en følge deraf. Vi opmuntrer især familier til at styrke kærligheden til Bibelen, så børn og unge må opdage den befriende udfordring i Guds ord og komme til at kende Kristus som vejen, sandheden og livet.³⁸ Vi opmuntrer de unge i vore menigheder til i Bibelen at opdage Kristi kald, der tidligt blev rettet til disciplene – et kald, som er en udfordring. Enhver af os kan lære at lytte til Guds ord og opdage, at Gud taler til vore hjerter, som en person taler til en ven. I tider med lidelse og nedtrykthed, når vi føler os forladte og forvirrede, tilbyder Guds ord trøst og opmuntring.

---

³² Generel indføring til Messens Læseordning, 5

³³ Fortolkning af Bibelen i Kirken, IV.C.1

³⁴ Novo Millennio Ineunte, 34

³⁵ Lectio divina betyder "guddommelig læsning" og er udtryk for regelmæssig læsning af Bibelen med det formål at indleve sig i Guds ord med henblik på refleksion, meditation og bøn. O.a.

³⁶ Dei Verbum, 25

³⁷ Fortolkning af Bibelen i Kirken, IV.C.2

³⁸ Novo Millennio Ineunte, 39

81. Bibelundervisning og hjælpemidler

For at understøtte, vejlede og fremme et dybere kendskab og kærlighed til Bibelen er alle mulige hjælpemidler blevet udarbejdet. Frem for alt er der behov for, at passende udgaver af Bibelen, med introduktion og forklarende noter, gøres tilgængelige.³⁹ Vi byder nylige tiltag, der fremstiller bibelsk materiale til børn i vore skoler, velkomne. Det er vigtigt, at kateketiske programmer for børn og skoleelever følges op og understøttes af passende bibelsk materiale. Vi opmuntrer dem, der er involveret i den fortsatte religiøse undervisning af voksne til at fremskaffe flere hjælpemidler, så Guds ord må blive mere og mere tilgængeligt, bedre og bedre forstået og mere og mere værdsat. Sådanne bibelske hjælpemidler kan komme i mange forskellige udformninger: gennem trykt materiale, multimedia og internet. Initiativer til at tilbyde bibelkurser, især for lektorer og dem, der leder Ordets Liturgi og bibelgrupper, skal i høj grad bydes velkommen, ganske som initiativer til bibelbaserede retræter og dage med bøn. Vi er taknemmelige for det arbejde, der gennem mange årtier er gjort af *Catholic Biblical Association* i Storbritannien, og opmuntrer dem i deres bestræbelser. Ved at blive medlem af det verdensomspændende *Catholic Biblical Federation*⁴⁰ har vi klart vist vor intention om at fremme vækst i forståelse og kærlighed til Bibelen for os alle.

82. Vor gæld til andre kristne og til det jødiske folk

Som ledere i de katolske kirker i disse lande⁴¹ er vi helt opmærksomme på den gæld, vi står i til andre kristne og til jødiske lærde med hensyn til fremskridtet i den bibelske forskning gennem mange årtier. I perioder, hvor Den katolske Kirke var tøvende omkring visdommen i de moderne bibelske metoder, arbejdede andre forskere sig frem, optændte af deres passion for Guds ord. Den katolske Kirke anerkender med taknemmelighed disse bidrag fra utallige forskere, mænd og kvinder fra mange forskellige kirkesamfund, til det store arbejde med at udbrede Den hellige Skrift. Det er med stolthed, at Den katolske Kirke i vore dage samarbejder med andre forskere og yder et værdifuldt og markant bidrag til den fortsatte forskning og bibelske dannelse. Sådant samarbejde har gennem de seneste årtier båret særlig frugt med hensyn til bibeloversættelse.

83. Fælles vidnesbyrd om Guds ord

Det er en særlig glæde for os, at så mange andre kristne er begyndt at bruge Den fælles Læseordning,⁴² som er blevet udviklet økumenisk og baseret på Den romerske Læseordning.⁴³ At kristne fra forskellige trossamfund hører og modtager de samme passager i Bibelen på en given dag, er et tydeligt tegn på, at vi nærmer os hinanden i tro og ønsker at være ét. Det er endnu et tegn til verden om, at Kristus kom "for at samle Guds spredte børn til ét".⁴⁴ Må vor kærlighed til Guds ord styrke vort fællesskab med hinanden. Johannes' Åbenbaring opmuntrer os: "Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne".⁴⁵ Det er vort mål og vor forpligtelse, at vi mere og mere taler med én stemme, når vi forkynder Kristus, Guds Ord, for mennesker i vore lande.

³⁹ Dei Verbum, 25; Kanonisk Lov, can. 825

⁴⁰ **Klik her** for at se denne organisations hjemmeside (engelsk)

⁴¹ Dvs. England, Wales og Scotland. O.a.

⁴² **Klik her** for at se omtalen af denne læseordning i netleksikonet Wikipedia

⁴³ **Klik her** for at se Liturgisk Kalender med oversigt over de læsninger, som på de enkelte dage bruges i Den katolske Kirke

⁴⁴ Joh 11,52

⁴⁵ I overensstemmelse med engelsk oversættertradition gengiver biskopperne her det græske ord "ekklèsia" med "church" (kirke), hvor danske bibeloversættelser foretrækker ordet "menighed". – Åb 2,7: Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne. Den, der sejrer, vil jeg give at spise af livets træ, som står i Guds paradis. – Åb 2,11: Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne. Den, der sejrer, skal ikke skades af

84. Vor afsluttende bøn

I Jeremias' Bog finder vi følgende råd: "Stil jer ved vejene, og se jer om; spørg efter de gamle stier; følg vejen til det gode, så skal I finde hvile for jeres sjæle".⁴⁶ Paulus skrev til de romerske kristne: "Alt, hvad der tidligere er skrevet, er jo skrevet, for at vi skal lære af det, så vi med udholdenhed og med den trøst, som Skrifterne giver os, kan fastholde håbet".⁴⁷ Den vej, vi lærer gennem Bibelen, og som Kirkens levende tradition opretholder, er sandelig en ældgammel og troværdig sti, men den fører os konstant til nye krav, nye udfordringer, nye opdagelser og nyt liv. Vort alvorligste ønske er det samme som koncilsfædrenes på Det andet Vatikanconcil, nemlig at "ligesom Kirkens liv styrkes ved den stadige deltagelse i Eukaristiens mysterium, således kan man også forvente nye impulser for det åndelige liv fra den voksende ærbødighed for Guds ord".⁴⁸ Pave Johannes Paul II opmuntrer os alle: "Må den hellige Bibel fortsat være en skat for Kirken og for hver eneste kristen, for ved omhyggelig granskning af Guds ord vil vi hver dag finde næring og styrke til at udføre vor mission".⁴⁹ Vi beder især om denne nåde for mennesker i vore lande. I den kristne tros tredje årtusinde ser vi fremad med stort håb, og vi gør St. Bedas ord til vore egne – St. Beda, den højærværdige munk, som fandt glæde i at finde Kristus i De hellige Skrifter, og som, for mange århundrede siden, sluttede sit store historiske arbejde med denne bøn:

"Gode Jesus, du, som nådigt har givet, at jeg med glæde tager de ord til mig, som giver kendskab til dig, jeg beder dig: giv mig i din kærlighed, at jeg til sidst når frem til dig, al visdoms kilde, og for evigt kan stå foran dit ansigt."

Klik her for at udskrive artiklen (printerens skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk

---

den anden død. – Åb 2,17: Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne. Den, der sejrer, vil jeg give af den skjulte manna og give ham en hvid sten og indskrevet på stenen et nyt navn, som ingen kender undtagen den, der får det. – Åb 2,29: Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne. – Åb 3,6: Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne. – Åb 3,13: Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne. – Åb 3,22: Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne.

⁴⁶ Jer 6,16

⁴⁷ Rom 15,4

⁴⁸ Dei Verbum, 26

⁴⁹ Johannes Paul II: Kirken i Europa, 65. **Klik her** for at se denne apostoliske skrivelse